GAZETA KRAKOWSKA

No. 9.

z KRAKOWA dnia 30 STYCZNIA 1825 roku w NIEDZIELĘ.

— Z Krakowa. —

Posiedzenie 14te Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey d. 3 Stycznia 1825.
(Ciąg dalszy.)

Reprezentant Kalinka Prezyduiący w Kommissyi Prawodawczey, wniósł do Izby Prawodawczey zdanie połączonych Kommissyy Seymowo-Skarbowey i Prawodawczey nad przedstawionym z strony Senatu Rządzącego Proiektem do Prawa Górniczego, w którem zawieszaiąc opinią ostateczną tychże Kommissyy za, lub przeciwko przyięciu proiektu, żądał przesłania za pośrednictwem Senatu Rządzącego Komitetowi Prawodawczemu redakcyą Kodexów trudniącemu się do rozstrzygnienia tego pytania: czyli postanowienia co do materyi Prawa Tytułami 3. 7. 8. i 10. praiektowanego obięte, nie będą sprzeczne z głównemi zasadami w układaniu Praw Cywilnych przyiętemi? po załatwieniu którey to okoliczności, dopiero zgłębianie pomienionego proiektu i udzielenie ostateczney opinii na przyszłem Zgromadzeniu Reprezentantów nastąpić może. Oto iest co dosłownie umieszczone zdanie połączonych Kommissyy.

"Troskliwość, iaka ku podniesieniu Górnictwa we wszystkich Europeyskich Państwach widzieć się daie, starania Rządów w nadaniu mu trwałego istnienia przez zaprowadzenie potrzebnego porządku i Praw stósownych, sprzyiania i przywileie, iakich w wielu używa Kraiach, są iawnemi dowodami, że Górnictwo uważano oddawna za ważną i szczególną gałęź gospodarstwa Kraiowego. I w rzeczy samey, Górnictwo śledzi, szuka, i wydobywa z wnątrza ziemi, nieużyteczny i żadney wartości nie maiący materyał, zaymuie się rozmaitem około wydobytego przedmiotu działaniem i ieżeli iako surowy i nieobrobiony na nic ieszcze niemoże bydź użytym, Górnictwo rozdziela iego pierwiastki, wyciąga i łączy iedne cząstki i z nich dopiero tworzy nowe istoty użyteczne, wartość maiące, tysiącom rąk podaie zarobek, nadaie ruch w czynnościach, podnosi przemysł i powiększa ogół bogactwa Kraiowego.

Takie są zamiary i usiłowania wznoszącego się dopiero i w naszym Kraiu Górnictwa. W moment kiedy i tu okazał się handel węgla, Galmanu i Cynku maiętnieysi Obywatele Kraiu i Kupcy

Miasta Krakowa iedni sami, drudzy w towarzystwie przyspieszyli zwyłożeniem Krociow w gotowiźnie, wnet stanęły obszerne Gmachy, kosztowne huty, wygodne domy i kolonie w nieurodzayney piaszczystey okolicy Jaworzna, Chrzanowa i Tenczynka, by tylko z upadkiem Ceny Cynku, z nałożeniem wysokiego cła wychodowego, nadzieie i usiłowania Rządu, Obywateli i przedsiębiorcow nie stały się zawodnemi!

Senat Rządzący troskliwy o dobro Kraiu, przekonany o potrzebie zaprowadzenia należnego porządku w Administracyi Górniczey, czyniąc zadosyć życzeniu przeszłoroczney Reprezentancyi Kraiowey, przedstawił Izbie Prawodawczey proiekt do ustawy Gorniczey z dziesięciu tytułow i 128 Artykułów składaiący się, Kommissyom Seymowym Skarbowey i Prawodawczey do opinii udzielony.

Twierdzić można z pewnością, iż iak Prawa Cywilne we wszystkich ucywilizowanych Narodach w większey części są z sobą zupełnie zgodne, i w małey tylko i to dla różnicy składu Rządu, różnicy charakteru i zwyczaiow od siebie odmienne, tak i Prawa górnicze podobnemu ulegaią zastosowaniu.

Jeźli zaś mały bardzo rzut oka i w tem tu mieyscu zwrocić się godzi na początek i historyią Prawa Gorniczego, to się przekonać można, że naydawnieyszym prawem Górniczem w Narodach Słowiańskich iest Prawo Gilawskie, które początek swóy pierwotny winno prostym Gorniczym zwyczaiom i Statutom; i które około roku 1248 i 1253 dla Czech i Morawy przez Krola Wacława Igo i Przemysława Margrabiego Morawy było potwierdzone.

Kiedy zaś Gilawczykowie nikomu odpisu tego prawa udzielić nie chcieli, natedy Wacław IIgi Król Czeski około roku 1295 wydał Prawo Gornicze pod tytułem *Constitutiones Juris metallici* i ułożone przez Rzymskiego uczonego Prawnika Grotiusza Urbevelanus zwanego. — Co raz powiększaiący się wzrost Górnictwa był powodem do wydawania przez Rządy różnych Górniczych Ustaw, tak szczegołowych, iak i powszechnych, z ostatnich są nayważniysze i nieiako za głowne zasady Prawa Gorniczego uważane Cesarza Ferdynanda I. ugoda Kopalniana ze Stanami Czeskiemi z roku 1534 i Maxymilijański układ Gornictwa z roku 1575.

Nie miiaiąc oyczystego kraiu, nadmienić wypada, że dzieie nasze, ślady do dziś dnia widoczne, dowodzą, że i u nas w dawnym Krolestwie Polskim świetniło niegdyś Górnictwo.

Znana iest Kopalnia Olkuska srebra i ołowiu, wiadomo, że Kopalnia ta, rządziła się szczegolnemi Ustawami w czasie panowania Ludwika Krola Polskiego i Węgierskiego, Jadwigi Krolowey, Władysława IIgo i Kazimierza III wydawanemi; wiadomo, że Kopalnia Olkuska opatrzona była oddzielnym swym Górniczym sądem, maiącym w owczas stolicę Urzędowania swego, w Dlugoszynie, dziś włości w Kraiu Rzeczypospolitey Krakowskiey znayduiący się; lecz pamiętne w historyi woyny Szwedzkie zadaiąc okropne klęski Kraiowi Polskiemu, zniszczyły kosztowne Kopalnie Olkusza niezostawiwszy nawet śladu co do opisu i historyi stanu tychże Kopalń.

Wracaiąc do Jstoty rzeczy, o którey dziś mowa, zaprzeczyć nie można, że proiekt do Ustawy Górniczey Jzbie Prawodawczey, przez Senat Rządzący przedstawiony, iak wiadomo przez Uczonego dawnego Akademika dożywotniego Senatora Radwańskiego wypracowany, mieści w sobie wiele zasad z powszechnych Ustaw innych Rządow, i lubo zastósowany iest do Konstytucyi mieyscowey i prawa dotąd obowiązuiącego, a naywięcey do Ustawy Górniczey Pruskiey, z tego zapewne względu, iż Ustawa ta, iest nam ościenną i obeymuie wszystkie przedmioty, iakie kray nasz interessować mogą, że Ustawa ta opieraiąc się na zasadach Prawa Ferdynanda I przeszło pół wieku będąc w używaniu, żadney nie uległszy zmiennie, w całey swey mocy szczęśliwie i z pomyślnym skutkiem iest utrzymywaną; iednak proiektowane na dopiero wznoszącą się gałęź przemysłu Kraiowego, dawniey stałe, i niestałe, w moment upadaiącey ceny Cynku, są ieszcze zawczesne i niestósowne, z obawy, aby ciężary takowe nie zatamowały ducha odwagi i przemysłu Właścicieli kopalń, i aby przez to Przedsiębiorcy tak nadzwyczaynych usiłowań i wydatków, oddzielne korzyści i tak kraiowi przynoszących nie stracili chęci, środków, trwania statecznie w swych zamiarach i natężeniach.

Mimo tego atoli Kommissyie Seymowo-Skarbowa i Prawodawcza wstrzymuiąc się na teraz od szczegółowego rozbioru i szczegółowych Uwag co do każdego tytułu przedstawionego Proiektu, tę ogólną daią z swey strony Uwagę, iż żadney nie ulega wątpliwości, że rozpoznawanie Proiektu do Ustawy Górniczey należy do zwyczaynego Zgromadzenia Reprezentantów, iako w Materyi po większey części Administracyino-Skarbowey; zważaiąc iednak, iż proiekt ten zawiera w sobie materye prawne, maiące związek z Prawem Cywilnym, iak to dowodzi w Tytule 3, Dziale 2 o pierwszeństwie w pozwoleniu Koncessyi, i Prawach Nabywcow, Tytuł 7 o opuszczeniu wytworni i wpadnieniu w zawłaszczenie, Tytuł 8, o sporach i nieporozumieniach w rzeczach Kopalń i Hut, Tytuł 10 o postępowaniu w sprawach Gorniczych; maiąc na Uwadze, iż gdy na mocy Artykułu 12 Konstytucyi do ułożenia Kodexów Prawa Cywilnego i Kryminalnego, ustanowiony został Seym nadzwyczayny Prawodawczy, i ten układaniem nowych kodexów, iest ciągle zaięty, gdy w postanowieniu każdey szczegółowey materyi prawney, z porządku rzeczy zastosować się należy do Zasad, przez tenże Nadzwyczayny Seym przyiętych, do których się nawet Senat Rządzący w wstępie przedstawionego Proiektu odwołuie, Kommissye przeto Seymowe Skarbowa i Prawodawcza w obawie, aby tegoroczne zwyczayne Zgromadzenie Reprezentantów w przyięciu proiektu do Ustawy Górniczey nieodstąpiło bynaymniey od Zasad przez Seym nadzwyczayny Prawodawczy przyiętych, i aby tym sposobem w niczym nie zaszła sprzeczność w Ustawach Prawnych przez obydwa Seymy uchwalanych, iest zdania, aby rzeczony proiekt do Ustawy Gorniczey, kommunikowany mógł bydź wprzód przez Senat Rządzący Komitetowi Prawodawczemu Redakcyią Kodexów trudniącemu się do Opinii: czy postanowienia w powyżey przywiedzionych Tytułach 3, 7, 8 i 10 nie będą sprzecznemi z głównemi zasa-

)o(

dami w układaniu Praw Cywilnych przyiętemi?

Po odebraniu takowey Opinii, nastąpić dopiero może dalsze zgłębianie pomienionego Proiektu; Aby zaś przyszłe Zgromadzenie Reprezentantów, mogło bydź w stanie rozważyć dostatecznie materyą tak ważną, z wielu innemi wiadomościami połączoną, dotąd nie upowszechnioną, potrzeba, aby Proiekt takowy dla udzielania go wcześnie każdemu na Seym Delegowanemu do druku był podany.

Delegowany Senator Grodzieki z uwagi, iż wniesiona przez Prezyduiącego w Kommissyi Prawodawczey okoliczność do roztrzygnienia iako i cały proiekt, o ile materyi prawa dotyczą się, większego wymaga zastanowienia, żądał odesłania takowego Nadzwyczaynemu Seymowi Prawodawczemu, a to względnie materyi prawowych do decyzyi, względnie zaś przedmiotów Administracyino-Górniczych i Policyinych do Opinii.

Reprezentant Kalinka popieraiąc Opinią połączonych Kommissyi obiaśnił, iż właśnie zdaniem ich iest, aby proiekt przedstawiony, wyłącznie materyi Prawa w tytułach powołanych, o pierwszeństwie w pozwoleniu Kancessyi i Prawach Nabywców, opuszczeniu wytworni i wpadnieniu wzawłaszczenie, o sporach i nieporozumieniach w rzeczach Kopalń i hut, nakoniec o postępowaniu w Prawach Górniczych, dotyczącey, nie Seymowi Nadzwyczaynemu Prawodawczemu, jako iuż z gotowych Operatow przez Komitet Prawodawczy wnoszonych, decyduiącemu, lecz temuż Komitetowi Redakcyi Kodexów zatrudniaiącemu się wraz z okolicznością do rozstrzygnienia podaną, przedstawionym został.

Marszałek Seymu postępuiąc w myśl Artyk: 120 Statutu Urządzaiącego Zgromadzenia Polityczne wezwał Prezyduiącego w Kommissyi Prawodawczey o udzielenie Izbie Opinii, czyli połączone Kommissye Prawodawcza i Skarbowa, ograniczone w roztrząsaniu w mowie będącego Proiektu trzema punktami, Artykułem tym wskazanemi, są za przyięciem, lub odrzuceniem proiektu; czyli nakoniec przedstawiaią iakie modyfikacye tegoż?

Prezyduiący w Kommissyi Prawodawczey Reprezentant Kalinka, w odpowiedzi przedstawił, iż połączone Kommissyie, nie są ani za przyięciem, ani za odrzuceniem proiektu, lecz iedynie żądaią rozstrzygnienia wymienionych okoliczności, po których rozwiązaniu, dopiero rozstrząsaniem proiektu zaiąć się, a następnie opinią swą udzielić będą mogły, i to za gatunek modyfikacyi proiektu uważał.

Assessor Seymu Soczyński z uwagi, iż podobny przypadek Statutem Urządzaiącym Zgromadzenia Polityczne obiętym nie iest: nastręczył załatwienie takowego Artykułem 127 z mocy ktorego uważaiąc wniesienie Kommissyi za wniesienie oddzielnych Członków Reprezentacyi ku zmianie proiektowanego Prawa dążące, takowe Senatowi Rządzącemu zgodnie z wolą tychże Kommissyy odesłanem bydź wiano.

Assessor Seymu Hr. Wodzicki godząc Art. 120 z Art. 127 Statutu, ninieyszego przypadku, nie obeymuiącego, uważał, iż po zasięgnieniu brevi manu przez Połączone Kommissye Skarbową i

Prawodawczą od Komitetu Prawodawczego rozwiązania przedstawionego pytania, Kommissye te Opinią swą stosownie do Art: 120 tegoż Statutu, przedstawić będą w stanie.

Assessor Seymu Soczyński uważaiąc wątpliwość tę, iako przedmiot do naradzania się w obrębie działań Izby, Statutem nie obięty, żądał odesłania takowego z Art. 73 Statutu do rozstrzygnienia Senatowi Rządzącemu.

Delegowany Senator Grodzicki odczytawszy Artykuł 127 Statutu zgadzał się z poprzednim wnioskiem Assessora Seymu Soczyńskiego, iż przemiot ten z Artykułu tegoż załatwionym, a następnie zdanie Kommissyi, iako wniesienia Członków Reprezentacyi Senatowi Rządzącemu odesłanem bydź może.

Marszałek Seymu dzieląc przekonanie w załatwieniu tych sprzeczności z Arty: 127 Statutu oświadczył, iż wniesienie to, nie iako wniesienie Kommissyi lecz iako wniesienie Izby odesłaniu Senatowi Rządzącemu ulega.

Assessor Seymu Soczyński tłómacząc literalnie Arty: 127 powołanego Statutu uważał, iż wniesienie iako szczególnych Członków Reprezentacyi uważane, Senatowi Rządzącemu dla udzielenia go do rozwiązania Komitetowi Prawodawczemu przesłanem bydź ma.

Izba Prawodawcza wniosek takowy, w myśl powołanego Arty: 127 Statutu Urządzaiącego Zgromadzenia Polityczne, za wniosek Reprezentantów Kalinki, Bartynowskiego, Jankowskiego, Stróżeckiego, Chwalibogowskiego, Florkiewicza, Marcina Soczyńskiego, Librowskiego, Mieroszewskiego i Woźniakowskiego, uważaiąc, Senatowi Rządzącemu przesłać postanowiła.

Michał Wroński,
Sekretarz Seymowy.

Z Warszawy d. 21 *Stycznia.*

Dnia 18 b. m. XX. Bazylianie tuteysi odprawili obrządkiem swoim solenną processyią Jordanską na Wisłę, przy zgromadzoney kilkotysięczney publiczności, przy mianem kazaniu przez JX. Augustyna Sniadeckiego Franciszkana i przy sprzyianiu powietrza bardzo miłego.

Z Petersburga d. 24 *Grudnia d. K.*

(Z Kuryiera Litewskiego.)

Xiężna Katarzyna Sołtykowa, małżonka Radcy Taynego, Członka Rady Państwa, i Pani Benkendorff, małżonka Jenerał-Adjutanta Jego Cesarskiey Mci, dnia 21 b. m. mianowane zostały Damami orderu S. Katarzyny 2giey klassy.

W Moskwie dnia 7 b. m. Towarzystwo szlachetnych amatorów muzyki dało wielki Koncert na wsparcie mieszkańców Petersburga zniszczonych przez powódź. Liczne i świetne zgromadzenie napełniło salę. W liczbie amatorów i amatorek, które talentami swoiemi do składu Koncertu należeć chciały, są: Hrabia Riggi, Hrabiowie Jerzy i Mateusz Wielhorscy, A. A. Ałabiew, A. N. Werstowski, Xiążę W. Galiczyn, Panowie Szotten Zbedygo i młody de Witt; Xiężna Wołkońska, Hrabina Riggi Xiężniczka Trubecka, Xiężniczka Gelełonowna, Bartenjewna, Uwarowna, Rachmanowna i Ozierowna Uczestnikami także byli tego Koncertu znakomici artyści Moskiewscy i wielka liczba amatorów.

Z Londynu d. 8 Stycznia.

Minister Canning udzielił w d. 1 b. m. zagranicznym Posłom pismo, którego treść następuią a: „ Gdy Rząd Królewski nadaremnie kilkokrotne czynił kroki do Dworu Hiszpańskiego o uznanie niepodległości nowych kraiow południowey Ameryki, które *de facto* są iuż niepodległemi, przeto Ministrowie J. K. Mci postanowili wysłać sprawuiących interessa do rzadow Kolumbii, Mexyku i Buenos-Ayres, dla zaware a z kazdym z tych rządow umów handlowych na zasadzie uznania ich niepodległości. „

Gazeta Gonice zawiera bardzo interessuiący artykuł względem powyższego postanowienia, ktorego treść następuiąca:

Wielki środek, który Rząd J. K. Mci nakoniec przedsięwziął, niemoże zdawać się niespodziewanym, bo iuż blisko rok iak kommissarze J. K Mci w mowie od tronu oświadczyli Parlamentowi: że postępowanie Króla względem Ameryki nie było ani przed Hiszpaniią, ani żadnym innem Mocarstwem taione. J. K. M. wysłał Konsulów do niektórych nowych kraiów i zastrzegł sobie iane środki, iakie dla dobra swych ludów uzna zapotrzebne. Taka także była osnowa listu, który P. Canning d. 31 Marca 1823 pisał do P. Stuart (owczeŚnego Angielskiego Posła w Paryżu); powtórzył w nim, iż rząd Hiszpański oddawna iest uwiadomiony w tey mierze o mniemaniu J. K. Mci. Pismo P. Canninga pod d. 30 Czerwca 1824 do P. A' Court (owczeŚnego Posła w Madrycie), zawiera dokładne wystawienie polityki, iaką rząd nasz względem południowey Ameryki sobie zakreślił. Oba te pisma złożone zostały izbom Parlamentu, a zatem oddawna są wiadome. — Skoro otwartość rządu naszego takim sposobem okazaną została, niepozostaie więc iak tylko wyiaśnić, co teraźnieysze okoliczności nakazuią. Rzeczypospolite Mexyku i Kolumbii okazuią niezaprzeczoną tęgość rządu swoiego; widzieliśmy, że Iturbide tak łatwo skruszonym został, iak gdyby wysiadł na ląd Francuzki, w celu obalenia rządu tamteyszego. Pierwotna konstytucyia Mexyku zamienioną została na podobną do Ziednoczonych Stanów północney Ameryki i spokoyność panuie w całym kraiu. Stan Kolumbii ieszcze pomyślnieyszy. Rząd prowadzony tam iest od kilku lat przez iedną i tę samą osobę w stałym biegu, z niektóremi tylko ku dobru kraiu dążącemi ulepszeniami. Lubo woyna w Peru nie iest ieszcze ukończona, lecz tey rozszerzenia się na ziemię Kolumbii lękać się niemożna, owszem oczekiwać należy pomyślnego iey wypadku. Co do Mexyku i Kolumbii nadszedł zatem czas, że uznania politycznego ich istnienia dłużey odwłoczyć niemożna. W tym celu udać się niezwłocznie P. Word do Mexyku, a Pułkownik Campbell powróci do Kolumbii. Buenos-Ayres nie iest bynaymniey zapomnianem, i zachodzi wielkie podobieństwo, iż handlowe nasze umowy z rządem rzeki Plata poprzedzą umowy z Mexykiem i Kolumbiią. Formalność uznania niepodległości nowych kraiów zasadza się iedynie na układach o traktaty handlowe.

Podług listów prywatnych woyna z Birmanami czyni w wschodnich Indyiach wielką obawę, i wielu kupcom w Kalku-

cie myślą o zabezpieczeniu swych osób i maiątkow.

Nadzwyczayny Poseł Pruski, Baron Maltzahn, udał się d. 3 b. m. w towarzystwie P. N. M. Rothschild i publicznego Notaryusza, do banku i złożył 18,550 Fs. iako połowę pożyczki Pruskiey r. 1822 która w 3cim roku zpłaconą bydź powinna.

W Szpitalu Hay, w hrabstwie Breconshire, żyie teraz Anna Watkins z swą córką; pierwsza ma 103 lat, a druga 75.

P. O' Connel, Prezes Katolickiego Wydziału w Dublinie, został przez sąd przysięgłych, składaiący się z 23 Protestantow, za niewinnego uznany.

Sławny Wędrownik pieszy, Kapitan Cochrane, powrócił w tey chwili z południowey Ameryki do Anglii.

Z Kale piszą, iż tamteyszy Oberżysta Meurice zakupił wszystkie w tem mieście powozy, dla sprzedania ich droży lub wynaięcia w Maiu, podczas koronacyi Króla w Reims.

W wyższem Peru pobici na nowo zostali Roialiści i Pułkownik Valdez, przezwany Barboracho, dostał się z 300 ludzi w niewolą Konstytucyionistów.

— Dnia 11. —

W Sobotę przybyli tu gabinetowi gońcy od naszych Posłów w Wiedniu i Paryżu.

Podług iedney z naszych Gazet P. Karol Stuart uda się do Lizbony, dla nakłonienia tamteyszego Dworu do uznania niepodległości Brazylii; ieżeli zaś ten Dwor nie zechce się do tego skłonić, tedy ma mu oświadczyć, iż rząd nasz zawrze oddzielny traktat handlowy z Brazyliią.

Nowy nasz wysłaniec do Mexyku, P. Ward, udał się z małżonką swoią d. 7 z Londynu do Portsmutu, dla odpłynienia na mieysce swoiego przeznaczenia.

Do Liwerpoola weszło w r. z. 10,000 okrętów. — Podczas burz morskich w Listopadzie r. z. rozbiło się o brzegi zachodnich Indyy przeszło 200 okrętów.

Jenerał Mina wydał tu w ięzykach Hiszpańskim i Angielskim krótki opis życia swoiego, który sprzedawany iest na wsparcie nieszczęśliwych iego współziomków, dla których, w wielu Angielskich miastach zbierane są także składki.

Z *Wasinktonu d.* 11 *Grudnia.*

Poselstwo, które dotychczasowy Prezydent P. Monroe d. 7 b. m. obu izbom Kongressu złożył, zawiera: Kray znayduie się w kwitnącym stanie i dobre mienie mieszkańców wzrasta. Granice Ligi znacznie rozszerzone zostały i 11 nowych prowincyy do niey przybyło; lecz z niektóremi pewne punkta nie są ieszcze załatwione. Handel z osadami Angielskiemi w zachodnich Jndyiach nie iest ieszcze wedle życzenia ułożony, i nie nastąpił także ieszcze stanowczy układ względem zniesienia handlu niewolnikami. Handel z Szwecyią ustanowiony iest na wzaiemnych prawach, a z Rossyią, Prussami, Sardyniią, Oldenburgiem, Niederlandami i Anzeatyckiemi miastami na wzaiemnych umowach. Od Brazylii przyięty został sprawuiący interessa, i spodziewać się należy, iż Portugaliia wkrótce uzna niepodległość Brazylii. W Chili i Kolumbii maią Ziednoczone Stany swoich Ministrów, a od Kolumbii, Guatimala, Buenos-Ayres i Mexyku znayduią się w

Wassingtonie sprawuiący interessa. Handel z południową Ameryką powiększa się. Z Kolumbiią zawarty iuz został traktat handlowy, a w Buenos-Ayres w krótce zostanie. Zresztą kraie południowey Ameryki uzyskały swoią niepodległość ieszcze przed uznaniem ich przez Ziednoczone Stany. Dochody od roku przeszłego przechodzą 3 mill. dolarów wydatki, a dług kraiowy, który w r. 1817 wynosił 123 mill. 491,965 dolarów zmnieyszył się do 79 mill. Fundusz iociomilíionowy iest na zupełne iego spłacenie utworzony. Między Wasingtonem i Nowem Orleanem zakładany iest nowy gościeniec. Wiele szczepów Jndyianów postępuią w cywilizacyi. — Prezydent doniósł także Kongressowi o przybyciu Jenerała Lafayette, który przez kommissyą wprowadzony został do izby Reprezentantów, do którey zszedł Senat, sala zapełniona była widzami. Mowca Clay miał nader obowiązuiącą mowę do tego Jenerała, ktora go aż do łez poruszyła. Prezydent wspomniał daley z wielką pochwałą o natężeniach Greków.

Mexykańska związkowa Konstytucyia bardzo zbliża się do naszey. Rzeczpospolita nosi nazwisko: " Ziednoczone Mexykańskie Stany. " Znayduią się w niey trzy związkowe władze, wykonawcza, prawodawcza i sądowa. Każdey prowincyi, czyli Stanowi zostawiona iest moc urządzenia wewnętrznego. Ciało prawodawcze Ligi składa się z izby Senatorskiey i Deputowanych; każdy powiat, liczący 40,000 do 80,000 dusz wysela iednego deputowanego. Co dziesięć lat następuie Census. Obior deputowanego iest na dwa lata. Każdy Stan obiera iednego Senatora. Kongres rozpoczena co rok posiedzenia swoie d. 1 Stycznia, a kończy d. 15 Kwietnia. Władza wykonawcza składa się z Prezydenta Ligi Mexykańskiey. Każdy Stan obiera na ten urząd dwóch kandydatów, z których ieden nie powinien bydź z tey prowincyi, w którey iest obrany. Kandydat maiący naywięcey głosow ogłoszony iest przez Kongres Prezydentem. Czas iego urzędowania iest 4roletni i tyleż Viceprezydenta. Prerogatywy Prezydenta są takie same iak Prezydenta Ziednoczonych Stanów północney Ameryki: mianuie i oddala Sekretarzów Stanu, udziela wszelkie w sile lądowey i morskiey stopnie, rozrządza z uchwały Kongressu siłą narodową, zwołuie nadzwyczaynie Kongres, i czuwa nad utrzymaniem praw i ustaw. Podczas posiedzeń Kongressu znayduie się przy nim rada z połowy Senatorów złozona. Władza sądowa składa się z naywyższego sądu, z 11 członków złożonego na 3 izby podzielonego. Sędziowie są równie jak Prezydent większością głosów przez prowincyie obieranemi. Attrybucyie tego naywyższego Sądu są: rozstrzyganie sporów pomiędzy prowincyiami i pomiędzy obywatelami i władzami; wykładnie ustaw Kongressu w zachodzącey sprzeczce; stanowienia względem trybunałów Ligi, i sądzenia kryminalnych przestępstw Senatorów, deputowanych, posłow, konsulów i wyższych rządowych urzędników bez żadney appelacyi.

Postanowienie rządu Mexykańskiego pod d. 13 Lipca znoszące handel niewolnikami, ma bydź podług ostatnich doniesień niezwłócznie uskutecznione.

DODATEK DO Nro 9. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 30 STYCZNIA 1825 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Wiednia d. 21 Stycznia.

Na mieysce zmarłego Jenerała artyleryi Wincentego Hr. Kolowrat-Liebsteinski, upoważniony przy C. K. tuteyszym Dworze iako nadzwyczayny Poseł i pełnomocny Minister zakonu Maltańskiego, Xżę Aleyzy Lichtenstein, Kommander tegoż zakonu i C. K. Feldmarszałek porucznik, miał zaszczyt złożyć J. C. K. Mci na osobnem posłuchaniu d. 16 b. m. list wierzytelny.

Z Saxonii d. 15 Stycznia.

Noworoczny jarmark Lipski niebywa zazwyczay liczny, ale tego roku był nadzwyczay mizerny. Zbywało zarówno na sprzedaiących iak na kupuiących: nie było ani żydów Polskich, ktorzy zwykli wiele towarow zakupywać, ani Rossyian, ani Raizenów. Na żaden artykuł nie było szczegolnieyszego pokupu; iednego tylko cukru, ponieważ wiele zginęło go przez powodź w Petersburgu, podniosła się cena cetnara o ieden talar i ryż także cokolwiek zdrożał.

Zaliczone przez N. Króla podczas Wielkanocnego jarmarku roku przeszłego niektórym kupcom 320,000 talarów zostały już spłacone, iednak wyznaczony do tego kassowy wydział, uczyniony nadal został iako użyteczne urządzenie. Oprócz 6 handlowych domow, których początkowo utworzony został będą do niego inne przypuszczone, skoro złożą pewną summę, iak mowią 20,000 talarów.

Od brzegów Menu d. 16 Stycznia.

Xżę Wołkoński, iadący do Paryża, przybył do Frankfortu.

Akwisgrańskie Sukienne fabryki są nadźwyczay czynne i niemogą nawet wydołać zamawianem aż do Ameryki roborom. Handel sukna zdaie się także na północ powiększać.

D. 15 Stycznia odpłynęło z Kuxhawen 6 Angielskich pocztowych statków z listami Hamburgskiemi, ktore od 7 Grudnia r. z. przez burze i przeciwne wiatry zatrzymane zostały.

W nocy z d. 22 na 23 Grudnia r. z. między godziną 3 i 4 z północy podczas okropnego wichru pokazało się w Baireuth rzadkie ziawisko. Podczas nieprzenikliwey ciemności, postrzezono na-

gle na południo - zachodzie blisko o 9 stopni nad horyzontem świecącą chmurę, z którey na prawą i lewą stronę podobnych do rac mnostwo jeden po drugim nagle wypadało ogniów. Niektóre z tych kul ognistych zdawały się kilka sekund świecić, potem znikały, inne uchodziły do łuku bez żadnego iednak trzasku lub burzy. Zaraz potem zniknęły na krotki czas chmury i wicher zwolniał.

Z Paryża d. 15 Stycznia.

Wczoray odwiedził Król Muzeum i rozdał własną ręką nagrody zasłużonym artystom. Monarcha obszedł po dwa razy wszystkie sale, przypatrzył się kilkunastu pięknem sztukom, iako to obrazom: Marszałka Soult przez Gerarda, Mnichom na górze S. Bernarda przez Hersenta, scenom z woyny Hiszpańskiey przez Verneta, i t. d. potem usiadł i przystąpił do rozdania krzyżów. Gdy Vicehrabia de la Rochfoucault zaczął wzywać po imieniu artystów do odebrania wyznaczoney przez Króla nagrody, przerwał Monarcha głos iego temi słowy: "raczey zachęceń, nie nagród: bo zanadto miałbym do czynienia, gdybym chciał wszystkim dadź nagrody, ktory na nie zasługuią." Tu dał się słszeć powszeczny okrzyk: Niech żyie Król! Potem otrzymali z rąk Monarchy krzyrze: PP. Vernet i Cartelier orderu S. Michała; Malarze Horacy Vernet i Hersent, i Snycerze Bosio i Dupaty officerskie Legii honorowey, a 21 artystów proste krzyże teyże legii. Pomiędzy ostatniemi znaydowali się: historyczni malarze Heim i Schnetz; malarz kwiatow Redouté; sławny malarz Dioramy, Daguerre; sztycharz Tardieu i Angielski malarz portretów Lavreace. Nakoniec rzekł Król: "Żałuię, że tu niema P. Gerarda, byłbym u niego zamowił dla siebie obraz koronacyi, i niewątpię, iż chętnie się tego podeymie. Pan Gerard będąc obecny, ale w tłoku, wystąpił i podziękował Królowi za względy. Do Pana Redouté rzekł Król: "Winszuię WPanu zręcznych uczniów, których ukształciłeś." Słowa te zastósowane były do Xiężniczki Orleanu, którey Pan Redouté dawał lekcyie. Gdy oddalił się Król, rozdane zostały złote i srebrne medale zasługi. Odtąd zamknięte iest wystawienie płodów.

Przyięty przez izbę Deputowanych proiekt do prawa względem listy cywilney, został wczoray do izby Parow przesłany.

Jak słychać, 100 tylko Parów i tyleż Deputowanych (losem wybranych) znaydować się będzie w Reims na koronacyi Króla, gdyż brak mieszkań niedozwala, aby obie izby w całym składzie znaydować się mogły na tey uroczystości. — P. Geslin ciągle ieszcze bawi w Reims i trudni się przysposobieniem mieszkań na powyższą uroczystość.

Ostatni potomek brata Joanny d'Arc (Dziewicy Orleańskiey, która w r. 1430 spaloną została) Kawaler de Lys umarł w Abbeville r. 1824. Urodził on się w Comercy r. 1740 i służył w Abbeville, iako chorąży; z pierwszą żoną niemiał dzieci, lecz ożeniwszy się powtornie w r. 1796 z Panną Jubert, spłodził 4 synów i 3 córki, którzy ieszcze żyią i prawie wszyscy do stanu służących są poniżonemi. Starszy tylko syn iest celnikiem w Dieppe. Wdowa otrzymała

teraz od Króla 300 Fr. pensyi i naymłodszy syn umieszczony został na funduszu rządowym w szkole woyskowey.

D. 11 b. m. piąta izba tuteyszego Trybunału 1wszey instancyi miała do rozstrzygnienia spór, który wszystkich słuchaczów rozśmieszył. Baronowa B. przedsięwzięła podróż na długi czas do Lotaryngii, i zabrała z sobą do wozu pocztowego swego barcika, małpę i nayulubieńszą papugę; ale całego stada kanarków, które ią także bardzo obchodziły zabrać niemogła. Powierzyła więc staranie o nich Pani Hervey; wyznaczyła na ich żywność po 25 centimów codziennie i przyrzekła za powrotem przyzwoitą nagrodę. Za iey powrotem Pani Hervey złożyła rachunek; lecz Baronowa twierdziła, że naylepszych spiewaków brakuie, że klatka iest odmienną, i t. d. Wytoczyła się więc sprawa do sądu; lecz ten nie wchodząc, ile kanarek na dzień ziarnek zieść może, skazał Baronową na zapłacenie 520 Fr. za żywienie i mianą staranność o kanarkach.

Z Rzymu d. 6 Stycznia.

W dniu Nowego Roku ciało dyplomatyczne (wyiąwszy Posłów Rossyyskiego i Portugalskiego, którzy zachorowali) złożyło Oycu S. swoie życzenia. Poseł Francuzki, Xżę Laval Montmorency, miał mowę w imieniu swoich kolegów.

Teraźnieyszy Król Neapolitański Franciszek I. miał pierwszą żonę Arcyxiężnę Austryiacką, Maryię Klementynę, która d. 15 Listopada 1801 umarła. Nie miał z nią tylko iedno dziecię, to iest teraźnieyszą Xiężnę Berry. Ożenił się powtornie d. 6 Października 1802 z Infantką Maryią Izabellą, siostrą teraźnieyszego Króla Hiszpańskiego, która mu urodziła 4 synów i 6 córek. Naystarszy Ferdynand Karol, Xżę Noto, teraz Królewic Następca tronu, ukończy d. 12 b. m. (w dniu urodzin zmarłego swoiego Dziada Ferdynanda I.) rok 15 życia.

Z Stambułu d. 4 Sty[illegible]
(Z Dostrzegacza Austr[illegible]ego.)

Flotta Egipska z wszystkiemi przewozowemi swoiemi okrętami odpłynęła d. 5 Grudnia z odnogi Marmarissa do Kandyi, i podług naynowszych doniesień stoi w porcie tameczenym Suda; zdaie się iednak, iż nie odstąpiła od swego zamysłu wylądowania do Morei. Okręty Greckie, ile wiedzieć można, powróciły do swoich portów.

Półwysep Grecki iest placem okropney woyny domowey. W potyczce między woyskami rządu Napoli di Romania i stronnikami Kolokotroniego utracić miało życie, oprócz syna Kolokotroniego, do 1000 ludzi. Naczelny Dowodca Staiko został z 60 innemi jeńcami do Napoli poprowadzony; lecz przez ten wypadek woyna stała się bardziey zaciętą i okrutnieyszą. Herszatowie stronnictwa Kolokotroniego oblegaią Trypolizzę. Dowodcę w Attenach Goura, którego despotyczney surowości więcey obawiaią się w Grecyi, niżeli którego z Baszów Tureckich, a ten przedsięwziąść miał wyprawę przeciw Negrepontowi, powołało panuiące stronnictwo z 3000 iego woyska, dla stawienia go przeciw swoim nieprzyiaciołom. Zamknięcie Patras iest nietylko od strony lądu, ale i od morza cofnione. Nieład bez granic panuie w całym kraiu. Podczas wielkich

tych zaburzeń Dyrektoryiat w Napoli di Romania był bliski rozwiązania się. Dla uniknienia losu Viceprezydenta, który umarł na morową chorobę, Prezydent Konduriotti udał się z całą rodziną do Hydry, zkąd wydał długą i poruszaiącą odezwę do Greków, zachęcaiąc ich do zgody i uzbroienia przeciw nieprzyiaciołom wolności. Inny członek tegóż Dyrekt[illegible]iatu, Assimaki Fotilas, taynie uciecha[illegible]d sąd pociągniony został, poniew[illegible]ostałe dwa członki nie mogą prawnie wydawać rozkazów. (Podług naynowszych doniesień Konduriotti powrócił z Hydry do Napoli.)

Gazety Hydryyskie od 21 do 24 Listopada (3 i 6 Grudnia) zapełnione są ubolewaniem nad dręczącą woyną domową i wypływaiącemi z niey dalszemi niebezpieczeństwami. Kolokotroni zaklinany iest w uroczystey odezwie, (któréy niektóre wyrazy tchną szyderstwem) aby śmierć kochanego syna była dla niego przestrogą i poddał się dobrowolnie rządowi, dla odwrócenia upadku oyczyzny. — D. 4 Grudnia umarł w Argos na morową chorobę Teador Negri, który do poczęcia powstania czynnie należał.

Teatr Narodowy.

We Wtorek d. 1 Lutego r. b. na benefis Tekli Zawadzkiey, daną będzie Komedyia wcale nowa w 3 aktach przez PP. Scribe i Melesville, z francuzkiego przełożona na ięzyk polski: *Waleryia.* Po którey nastąpi także nowa Komedyia w 1 akcie oryginalnie wierszem przez L. A. Dmuszewskiego napisana: *Litwin, Podlasianin, Warszawianin.*

Dziś daną będzie w Sali przy Teatrze *Reduta*, czyli *Bal Maskowy*.

UWIADOMIENIE.

Karol Prokop Kaliga, Dentysta Nadworny wielu znakomitych Domów, oznaymuie Prześwietney Publiczności tuteyszego Miasta o swoim przybyciu. Mieszka w Ulicy S. Jana w Domu JP. Drelinkiewicza pod N. 481 na pierwszym piętrze pod N. 1.

W Krakowie d. 27 Stycznia 1825 r.

DONIESIENIA.

Komornik Sądowy zawiadomia Publiczność że dnia 1 Lutego r. b. o godzinie 9 ranney w Krakowie pod L. 26 i 27 t. i. w Kancellaryi podpisanego sprzedane będą w drodze Exekucyi futra, suknie, zegarek, kufry, i t. p. Tegóż samego dnia o godzinie 3 po południu w Krakowie pod L. 16 wydzierżawione będą dochody tegóż domu. A zaś dnia 8 b. m. i r. o godzinie 9 ranney w Krakowie pod L. 63 sprzedane będą Komody, Obrazy, Kanapy &c.— W Krakowie d. 29 Stycznia 1825.

Jarzyński K. S.

Z mocy Decyzyi Wysokiego Trybunału I Inst: W. M. Krakowa i Jego Okręgu z d. 24 Stycznia r. b. do L. 193 zapadłey, nastąpi w dniu 1 Lutego r. b. o godzinie 9 z rana w gmachu Sukiennice Licytacya ruchomości, iako to: Sreber stołowych. iakoliż do Kawy, Krzyżów orderowych, Zegarku repetiera złotego z dewizą, tudzież Zegarków srebrnych, Tabakierki i innych kosztowności, na końcu Sukni, bielizny i innych ruchomości. — W Krakowie d. 29 Stycznia 1825 r.

H. Salomoński, Kom. Sąd.

Dobra Radziemice, w Powiecie i Obwodzie Miechowskim Woiewodztwie Krakowskiem leżące, do Sukcessorów ś. p. Józefa Hr. Grodzickiego należące, sprzedane będą na publiczney licytacyi w Trybunale Cywilnym 1wszey Instancyi Woiewodztwa Krakowskiego w Kielcach na instancyą W. Jana de Grentzberg Karasza. Termina do tey licytacyi naznaczone zostały: pierwszy d. 11 Stycznia, 1825 a następne co dwa tygodnie stosownie do Art. 702 Kodexu Postępowania sądowego.

Dobra Dziaduszyce z folwarkiem Gluzy, tudzież Słupów z folwarkiem Toporów, w Powiecie i Obwodzie Miechowskim w Woiewodztwie Krakowskiem położone, do JW. Jana Hr. Grodzickiego należące, sprzedane będą na publiczney licytacyi w Trybunale Cywilnym 1wszey Instancyi Woiewodztwa Krakowskiego w Kielcach na instancyą W. Jana de Grentzberg Karasza. Termina do tey licytacyi naznaczone zostały: pierwszy d. 11 Stycznia 1825 a następne co dwa tygodnie stosownie do Art. 702 Kodexu Postępowania sądowego.